

Rektor vid berört lärosäte

Se även:

[Rapporten Granskning av utbildningarna i historia >>](#)

[Beslut om fördjupade granskningar >>](#)

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Stella Annani
08-5630 85 69
Stella.Annani@hsv.se
BESLUT

2009-05-19
Reg.nr 643-4487-07

Beslut om examensrätter efter fördjupade granskningar av utbildningar i historia

Högskoleverket bedömer att följande utbildningar i historia uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning och ser därmed ingen anledning att ifrågasätta examensrättigheterna för: utbildning på avancerad nivå vid Högskolan i Halmstad, utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Jönköping, utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan Kristianstad, utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan på Gotland, utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Karlstads universitet samt utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Malmö högskola.

Ärendet

Högskoleverket har inom ramen för sitt regeringsuppdrag gjort en nationell kvalitetsgranskning av utbildningar på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå i huvudområdet/forskarutbildningsämnet historia. I ett första steg gjordes en nationell översikt över samtliga utbildningar som publicerades i rapport *Granskningar av utbildningarna i historia* (2008:47 R). Baserat på denna rapport beslutade Högskoleverket 2009-01-13 var det inte fanns anledning att gå vidare med fördjupade granskningar och var fördjupade granskningar krävdes för att kunna avgöra om utbildningarna uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning. För den fördjupade granskningen har Högskoleverket anlitat följande sakkunniga: professor emerita Eva Österberg (ordförande), Lunds universitet, docent Christer Öhman (biträdande ordförande), Uppsala universitet, professor Jens E. Olesen, universitetet i Greifswald, professor Max Engman, Åbo akademi, doktorand Cecilia Notini Burch, Stockholms universitet, samt studerande Mariana Silva, Stockholms universitet och Södertörns högskola.

De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter som Högskoleverket har utarbetat.

De sakkunnigas bedömning är att följande utbildningar uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning:

- utbildning på avancerad nivå vid Högskolan i Halmstad,
- utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Jönköping,
- utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan Kristianstad,
- utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan på Gotland,
- utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Karlstads universitet,
- utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Malmö högskola.

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas bedömning.

Beslut

Högskoleverket bedömer att följande utbildningar i historia uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning och ser därmed ingen anledning att ifrågasätta examensrättigheterna för: utbildning på avancerad nivå vid Högskolan i Halmstad, utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Jönköping, utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan Kristianstad, utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan på Gotland, utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Karlstads universitet samt utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Malmö högskola.

Beslut i detta ärende har fattats av stf. myndighetschefen Lena Adamson efter föredragning av utredaren Stella Annani i närvaro av informationschefen Eva Ferndahl och tf. avdelningschefen Joakim Palestro.

Lena Adamson

Stella Annani

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Bedömargruppens yttrande

Vid de olika platsbesöken har följande bedömare deltagit:

Högskolan i Halmstad

Professor emerita Eva Österberg (ordförande)

Professor Max Engman

Professor Jens E. Olesen

Student Mariana Silva

Högskolan i Jönköping

Professor emerita Eva Österberg (ordförande)

Docent Christer Öhman

Professor Max Engman

Doktorand Cecilia Notini Burch

Högskolan Kristianstad

Professor emerita Eva Österberg (ordförande)

Professor Max Engman

Professor Jens E. Olesen

Doktorand Cecilia Notini Burch

Högskolan på Gotland

Docent Christer Öhman (ordförande)

Professor Max Engman

Student Mariana Silva

Karlstads universitet

Professor emerita Eva Österberg (ordförande)

Docent Christer Öhman

Professor Max Engman

Malmö högskola

Docent Christer Öhman (ordförande)

Professor Max Engman

Professor Jens E. Olesen

Doktorand Cecilia Notini Burch

I bedömningen av utbildningarna har enbart de bedömare bidragit som deltog vid platsbesöken.

Generella synpunkter

Bedömargruppens slutsatser vad gäller de förhållanden som föranlett platsbesöken framgår av de lärosätesspecifika rapporterna. Sammanfattningsvis finns det skäl att framhålla att bedömargruppen vid samtliga platsbesök fått ett gott intryck av verksamheten i ämnet historia och att dialogen med lärare, andra företrädare för verksamheten och studenter i allt väsentligt undanröjt de frågetecken som bedömargruppen haft utifrån det skriftliga materialet. Viss tveksamhet kvarstår framför allt vad gäller komplikationerna med att upprätthålla en nästan uteslutande nätbaserad utbildning (Högskolan på Gotland) men förhoppningen är att den nätbaserade undervisningen ska kunna utvecklas och förfinas i framtiden. Uppenbart fyller distansundervisning en funktion för studenter som kanske annars inte skulle ha studerat alls eftersom de skulle ha svårt att frigöra sig från andra plikter för att bedriva campusstudier.

I samband med besöken har gruppen även gjort en del andra iakttagelser som inte direkt föranletts av Högskoleverkets beslut om fördjupad granskning men som icke desto mindre förefaller gruppen väsentliga att beröra.

Lärarnas tillgänglighet och stödfunktioner

Den sårbarhet som studiemiljöns litenhet, särskilt på avancerad nivå, innebär på flera av orterna uppvägs enligt studenterna till stor del av andra fördelar: närheten till lärarna och deras tillgänglighet samt lärarnas vilja att förmedla forskningsintresse och forskningskontakter. Detta är värt att notera.

En annan iakttagelse har varit att både universitet och högskolor i flera fall uppenbart lyckats att utveckla goda stödfunktioner för sina elever, i form av skrivlaboratorier och liknande men också bibliotek med god service för fjärrlån. Detta är positivt som tecken på en vilja att ge extra hjälp åt studenterna i avgörande moment inom utbildningen: förmågan att själva författa en kvalificerad vetenskaplig text och vara i fas med den senaste forskningen på området.

Svårigheter att genomföra nationella komparationer

Tre synpunkter rör förhållanden där olika lösningar utvecklats på de olika studieorterna på ett vis som försvårar den nationella komparationen, mer än bedömargruppen från början varit helt på det klara med.

Den första iakttagelsen av denna typ rör undervisningen i historia inom lärarutbildningarna visavi de fristående kurserna vid de högskolor/universitet där lärarutbildningen är en central del av utbudet. Uppenbart tillämpas samläsning mellan lärarstudenterna och de studenter som följer de fristående kurserna på vissa orter, medan man på andra gör det enbart i begränsad omfattning, till exempel inom ramen för uppsattsseminarierna. Ibland är den lärarinriktade och den fristående utbildningen i historia helt åtskilda, i andra fall är de i stort sett helt integrerade och alla studenter får samma utbildning

också i teori och metod. Med ledning av de synpunkter som lärare och studenter framförde i samband med platsbesöken kan bedömargruppen inte utan grundligare utredning dra någon generell slutsats om vilken lösning som är att föredra. Ämnena för uppsatser inom lärarutbildningen tenderar att vara mer ”styrda” mot historiedidaktiska ämnen, framgick det till exempel på vissa orter, medan man på andra framhöll att bredden i ämnesvalen var stor.

Uppgifterna om antalet undervisningstimmar per vecka inom grundutbildningen varierar likaså. Siffror som 4 timmars undervisning plus 3 timmars seminarier per vecka förekom, liksom 7–9 timmar per vecka eller 4 timmar per vecka. Men uppgifterna föreföll ofta vara baserade enbart på intryck av ”det normala”. Det är svårt att avgöra vad som skulle bli resultatet vid en medeltalsberäkning för hela läsåret. Inför kommande utvärderingar vore det intressant att få jämförbara siffror på denna punkt.

Slutligen uppdagades i samband med platsbesöket i Malmö att omräkningstalen för lektorstimma-klocktimma varierar mellan orterna. Detta gör att de jämförelser som bedömargruppen genomfört i sin ursprungliga utvärdering (den generella delen) vad gäller lärarnas tid för egen forskning i viss mån måste revideras. Valet av omräkningstal får nämligen konsekvenser för frågan hur lärarnas forskningstid beräknas och finansieras. Fram till 1990-talets slut gällde över hela riket att en lärares tjänstgöringstid uttrycktes i en viss volym undervisning och att denna för en universitetslektor omfattade 400 undervisningstimmar. I det nya arbetstidsavtalet – där det också stadgades att även lektorer skulle ha forskning i tjänsten – avskaffades undervisningstimmar som mått på tjänstgöringsskyldigheten och ersattes med klocktimmar, som för alla andra anställda. Men eftersom undervisning ändå skulle ges till studenterna i form av föreläsningar, lektioner och seminarier kvarstod behovet av att koppla detta till lärares tjänstgöring. Det rekommenderades därför att en undervisningstimme i normalfallet skulle räknas som fyra klocktimmar. En lektor som undervisat 400 undervisningstimmar skulle följaktligen ha arbetat 1 600 klocktimmar, dvs. nästan hela årsarbets-tiden (1 700 klocktimmar för lärare med den längsta anställningstiden).

I anvisningarna till självvärderingen inför Högskoleverkets utvärdering efterfrågades ingen redovisning av omräkningstalen, och därför finns det inte heller där några direkta uppgifter att hämta. Men det framgår indirekt av vissa beräkningar att man på många ställen fortfarande tillämpar omräkningsfaktorn 4. Bedömargruppen har därför i sina nationella komparationer utgått från denna siffra. Det visade sig emellertid vid besöket i Malmö att man där sedan ett antal år övergått till omräkningstalet 3. Då vi i de därefter kommande platsbesöken följde upp frågan, visade det sig att man också på andra orter i regel hade omräkningstalet 3 (Halmstad, Karlstad) eller något annat tal under 4 (Kristianstad angav att ledningen för högskolan eftersträvade omräkningstalet 3 men att historikerna ännu lyckats värna talet 3,6).

Låt oss använda Malmö som räkneexempel. Av uppgifterna som inlämnats inför utvärderingen har framräknats att de tillsvidareanställda lärarna i historia vid Malmö högskola år 2007 i medeltal kunde disponera 34.8 procent av sin arbetstid till egen forskning, en jämförelsevis hög siffra. Vid Malmö högskola gäller att varje professor ska ha 50 procent av sin tjänst i forskning och varje lektor 20 procent. Med omräkningstalet 3 för lektorstimmar, innebär detta att den lektor i Malmö som har undervisat 400 timmar får räkna dessa som 1 200 klocktimmar (istället för 1 600 klocktimmar på de orter där man har omräkningstalet 4). Konsekvensen blir att lektorn i Malmö då har 500 klocktimmar kvar av sin årstjänstgöringstid som i tjänstefördelningen kan föras in i kolumnen för ”egen forskning” eller ”utvecklingsarbete” eller liknande. Om detta motsvaras av en verklig forskningstid, om denna delvis är en fiktion eftersom undervisningen i praktiken kräver mer förberedelser än klocktiden anger eller om undervisningstiden i realiteten på något vis minskas, är omöjligt att avgöra utan mer ingående undersökningar än bedömargingruppen haft möjlighet att göra.

Så mycket står dock klart att flera orter tillämpar omräkningstalet 3, medan andra håller fast vid det rekommenderade talet 4. Det är nödvändigt inför kommande utvärderingar att dessa uppgifter inkrävs så att beräkningarna av hur lärarnas tjänstgöringstid disponeras blir kommensurabla inom landet. I annat fall blir det omöjligt att göra rättvisande iakttagelser mellan högskolor/universitet om lärarnas undervisning och tid för egen forskning.

Högskolan i Halmstad

Skäl till fördjupad granskning

Det skäl till fördjupad granskning som anges i Högskoleverkets *Beslut om fördjupade granskningar av utbildningarna i historia* är att för utbildningen i historia på avancerad nivå visar underlaget att:

- högskolan ger utbildning på avancerad nivå (magisternivå) utan att ha någon tillsvidareanställd lärare med docentkompetens. Detta kan innebära ett kvalitetsproblem.

I rapporten *Granskning av utbildningarna i historia* (Rapport 2008:47R) uppges även att de visstidsanställda lärarna år 2007 stod för nära nog hälften av undervisningen på utbildningens grundnivå. Detta behöver i sig inte innebära att undervisningen har sämre kvalitet jämfört med om tillsvidareanställda lärare utförde undervisningen. Det kan dock innebära att det är svårare att åstadkomma kontinuitet i kursutveckling och pedagogisk utveckling, samt att stabiliteten i utbildningen kan drabbas.

Bedömning

Vid platsbesöket fick bedömaregruppen klargörande information om lärarnas kompetens. Denna övertygar gruppen om att det finns tillfredställande lärarkompetens för att erbjuda utbildning i historia på avancerad nivå med den omfattning som sker i dag. Av de tre tillsvidareanställda lärarna är samtliga disputerade och åtminstone två av dem bedömdes kunna uppnå docentkompetens inom en relativt snar framtid. En tidigare docentkompetent lärare som nu gått i pension handleder och undervisar också i viss utsträckning. Det är även övertygande att samtliga visstidsanställda lärare är disputerade och har god erfarenhet av undervisning. Både kursutveckling och pedagogisk utveckling framstod som tillförlitliga.

Varje år görs centralt på högskolan en utvärdering av vilken lärarkompetens det finns inom alla huvudområden och ledningen presenterade genomtänkta strategier för hur man arbetar med rekrytering av disputerade lärare till högskolan. När det gäller huvudområdet historia finns konkreta planer på att slå ihop detta med idé- och lärdoms historia där det finns en docentkompetent lärare.

De tillsvidareanställda lärarna bedöms ha relativt goda förutsättningar till kompetensutveckling då de har viss tid avsatt i tjänsten för både forskning och kompetensutveckling. Denna tid kan de dessutom spara för att sedan avsätta av en hel termin till forskning vart tredje år. Lärarna kan även ansöka om medel från högskolan när de börjar närma sig docentmeritering för att få extra tid att slutföra det arbetet.

Omfattningen av utbildningen på avancerad nivå är i dagsläget blygsam. Söktrycket till magisterutbildningen är litet och i dagsläget finns endast en aktiv student på denna nivå. Detta innebär att den kritiska och kreativa miljön i stort sett är begränsad till studentens kontakter med de egna lärarna och till studenter på magisternivå inom angränsade ämnen som statsvetenskap och religionsvetenskap. Lärarna är medvetna om detta problem och de arbetar därför med att engagera studenter på denna nivå såväl i högre allmänna seminarier och tvärvetenskapliga seminarier inom andra humanistiska huvudområden som i lokala nätverk. Lärarna är väl tillgängliga för studenterna, även via e-post och telefon.

Den sammantagna bedömningen av utbildningen i historia på avancerad nivå vid högskolan i Halmstad är att den till studentantalet är liten och på det viset sårbar. Detta kan dock kompenseras av att det i utbildningsmiljön finns andra näraliggande huvudområden på avancerad nivå som studenterna kan vara delaktiga inom, att det finns tvärvetenskapliga och allmänna seminarier samt lokala nätverk. Lärarkåren bedöms ha tillfredställande kompetens för att erbjuda utbildning på avancerad nivå i den omfattning som sker i dag. Det är bedömaregruppens intryck att utbildningen är välorganiserad och stöds av en god ledning på såväl sektions- som på lärosätetsnivå. Högskolan har goda stödfunktioner, språklaboratorium etc. för studenterna. Studenterna uttryckte belåtenhet med lärarna och deras engagemang, och be-

dömargruppen noterade också i positiv anda det relativt stora inslaget av internationell historia inom utbildningen.

Högskolan i Jönköping

Skäl till fördjupad granskning

De skäl till fördjupad granskning som anges i Högskoleverkets *Beslut om fördjupade granskningar av utbildningarna i historia* är för utbildningen på grundnivå och avancerad nivå följande:

- Underlaget visar på en mycket hög prestationsgrad (97 procent) för 2007. Under resten av den aktuella femårsperioden 2003-07 har prestationsgraden legat på en normal till hög nivå, dvs. 74 till 80 procent. På grundval av detta behöver det utredas huruvida kravnivån ligger på en adekvat nivå.
- Lärarna har inget utrymme för forskning i tjänsten, vilket gör det tveksamt om utbildningen bedrivs i en forskande miljö.

I Högskoleverkets beslut anfördes även som skäl till fördjupad granskning att högskolan inte redovisat sin forskarutbildning. Det framkom dock i vidare kontakt med lärosätet att det uppstått missförstånd på den punkten och att trots att en av lärarna uppgivit att det gavs forskarutbildning i historia så var doktoranderna antagna i forskarutbildning i didaktik. Deras forskarutbildningsämne är historiedidaktik. Följaktligen gjordes inte någon fördjupad granskning av forskarutbildningen.

I rapporten *Granskning av utbildningarna i historia* (2008:47 R) uppges även att utbildningen i historia vid Högskolan i Jönköping ges av en hög andel odisputerade lärare och att lärarkompetensen därför inte är helt tillfredsställande.

Bedömning

Beträffande prestationsgraden fick bedömargruppen en tillfredsställande förklaring till siffrorna. Det rörde sig om en rimlig eftersläpning från en ovanligt stor grupp studenter året innan samt att redovisningen gjordes per kalenderår. Om man istället tittar på en redovisning som följer kurserna så ligger man mer normalt till. Resten av femårsperioden ligger på en nivå som får anses normal. Vid intervjuerna framkom inte heller något som skulle tyda på låga kravnivåer.

När det gäller lärarkompetensen så visar det sig att den framstår som svag, med en hög andel icke disputerade lärare. En av orsakerna till detta är att siffrorna inkluderar den verksamhetsförlagda utbildningen inom lärarprogrammet. På dessa praktisk-pedagogiska kurser är det naturligt nog framför allt odisputerade lärare med skolanknytning som undervisar. De lärare som undervisar på utbildningen på grundnivå i övrigt (alltså om man räknar bort

den verksamhetsförlagda utbildningen) är i huvudsak disputerade. Utöver de disputerade lärarna undervisar en doktorand vars avhandling är långt framskriden. Bedömargruppen anser alltså inte längre att det föreligger några problem i dessa avseenden.

Att historielärarna inte har forskningstid i tjänsten framstår däremot fortsatt som ytterst problematiskt. Även om huvuddelen av verksamheten bedrivs inom lärarutbildningen så gäller ju samma kvalitetskrav på undervisningen på de olika huvudområden som ingår. Har man ambitionen att ge historieundervisning på akademisk nivå så bör det finnas en forskande miljö och det ställer krav på reella möjligheter till forskning för lärarna. Viktigt är även att de lärare som är disputerade ges möjligheter att meritera sig så att de kan skaffa sig docentkompetens eller befordras till professor.

Lärarna har visserligen möjlighet att söka medel till forskning inom det bolag som Högskolan för lärande och kommunikation tillhör, men det har i praktiken visat sig närmast omöjligt att beviljas forskningsmedel utanför högskolans profilområden. De historielärare som vill forska inom något annat ämnesområde än historiedidaktik kan därför inte räkna med några medel. Det är också ett uttalat kriterium att den forskning som man söker medel för bör involvera mer än en lärare. Med hänvisning till kravet att all ämnesundervisning inom en högskola ska ges i en forskande miljö menar bedömargruppen att det ankommer på utbildningsledningen att ge reella förutsättningar för samtliga lärare att bedriva forskning.

Bedömargruppens samlade intryck är att utbildningen – med ovannämnda undantag – fungerar väl. Systemet med kursutvärderingar används på ett konstruktivt sätt och studenterna får återkoppling på dessa. Lärarna framstår som mycket engagerade. De arbetar aktivt för att involvera studenterna i den forskning som bedrivs inom historiedidaktik. Men det är, som framgått, angeläget att de också får forskningstid i tjänsten.

Högskolan Kristianstad

Skäl till fördjupad granskning

Det skäl till fördjupad granskning som anges i Högskoleverkets *Beslut om fördjupade granskningar av utbildningarna i historia* är att för utbildningen på grundnivå och avancerad nivå visar underlaget:

- att prestationsgraden har legat långt över det normala under hela den aktuella femårsperioden. År 2003 låg den på 87 procent, år 2004 på 101 procent, år 2005 på 119 procent, år 2006 på 95 procent och år 2007 på 108 procent. Det behöver mot bakgrund av detta undersökas om kravnivån ligger på en tillfredsställande nivå.

Bedömning

Den höga prestationsgraden under flera år förklarades vid platsbesöket enhälligt av lärargruppen (två professorer och en lektor) vara felberäknad, enligt deras mening sannolikt på grund av stor administrativ omläggning och bristande samordning mellan kansli och lärare och eventuellt lärare inbördes (vem som skulle ha ansvaret var oklart). Den person som tidigare hade skött de administrativa rutinerna kring rapportering av resultat hade också precis slutat. Det måste dock betecknas som anmärkningsvärt att kvalitetssäkringen har sådana brister. Nya siffror presenterades nu kurs för kurs, som tyder på att prestationsgraden är ganska normal. Man vidtar också extra insatser för att hjälpa studenterna med B- och C-uppsatserna.

Vad gäller grundutbildningen framkom annars att studenterna är mycket nöjda med sina lärare i historia. De anser att lärarna är mycket kunniga, lätta att få personlig kontakt med, och att de kompletterar varandra genom sina specialiseringar på olika perioder och teman. Representanterna för högskolan menade att historieämnet var ett av de ämnen som rekryterade flest studenter och uttryckte stor belåtenhet med hur ämnet sköts.

Antalet undervisningstimmar för studenter per vecka kunde enligt uppgifter från studenter och lärare uppgå till 8–12 timmar, vilket är mer än vanligt och ytterligare ett tecken på att man satsar krafter på utbildningen på grundnivå.

Positivt är också högskolans satsning på ett läranderesurscentrum, där studenterna kan få hjälp med skrivande etc. De flesta studenter vid högskolan är relativt unga och från regionen men ganska sällan från studievana akademiska miljöer.

Samtidigt är det tydligt att flera av lärarna är aktiva forskare och välkända på sina respektive forskningsområden. Specialiteterna är dock inte lätta att samordna. Å andra sidan ger de god bredd om de läggs vid sidan av varandra: medeltiden, tidig modern tid, nutidshistoria, kulturlandskapsforskning, kulturhistoria, militärhistoria, drottning Kristina och Europa under 1600-talet, Kina.

Högskolan på Gotland

Skäl till fördjupad granskning

Det skäl till fördjupad granskning som anges i Högskoleverkets *Beslut om fördjupade granskningar av utbildningarna i historia* är för utbildningen på grundnivå och avancerad nivå att:

- I den förenklade självvärderingen ges inte tillräckligt underlag för att bedöma hur man arbetar för att skapa en akademisk miljö inom distansutbildningen.

I rapporten *Granskning av utbildningar i historia* (2008:47 R) konstateras också att den tid som avsätts för handledning av kandidat- och magisteruppsatser är förhållandevis liten. Det är också problematiskt att prestationsgraden är så låg.

Bedömning

Vid platsbesöket framkom hur lärarna arbetar med att försöka skapa en akademisk miljö för distansstudenterna. Man har arbetat bl.a. med uppsatsseminarier antingen uppbyggda i forum- eller chattform. Interaktionen mellan studenterna utanför de obligatoriska seminarierna är dock mycket sparsam. En stor del av kommunikationen mellan student och lärare sker genom e-post, vilket är ett ineffektivt resursutnyttjande.

Det pedagogiska upplägget är till största delen styrt av den lärare som är kursansvarig. Det finns inte någon tydlig policy för detta inom huvudområdet eller centralt på högskolan. Bedömargruppens intryck är att högskolan har haft fokus på införandet av en ny teknisk plattform under de senaste åren och att de pedagogiska frågorna därför hamnat i skymundan. Nu när plattformen har implementerats finns det möjligheter att fokusera på den pedagogiska utvecklingen. En av de pedagogiska utmaningarna som bedömargruppen ser är att arbeta med andra presentationsformer än den skriftliga.

Vid högskolan har man valt att inom ramen för sin distansutbildning inte ha några fysiska träffar och ser det som en av de största konkurrensfördelarna gentemot andra distansutbildningar. Det ställer desto högre krav på kommunikationen på nätet. Bedömargruppen anser också att studenterna bland annat av säkerhetsskäl borde examineras muntligt i stället för enbart skriftligt. Med den tekniska infrastrukturen som finns i dag skulle detta inte innebära någon större kostnad för utbildningen. En annan farhåga som bedömargruppen ventilerade var identifikation av studenterna vid examination. Det skulle t.ex. kunna åtgärdas genom att hålla synkrona seminarier med bildöverföring.

Den låga prestationsgraden beror framför allt på att man registrerar ett antal studenter som därefter aldrig ens påbörjar kurserna. Bedömargruppen finner det nödvändigt att detta ändras. Både utbildningsledning och lärare förklarade sig ha förståelse för kritiken och meddelade att systemet för registrering av studenter kommer att åtgärdas.

Karlstads universitet

Skäl till fördjupad granskning

Det skäl till fördjupad granskning som anges i Högskoleverkets *Beslut om fördjupade granskningar av utbildningarna i historia* är för utbildningen på grundnivå och avancerad nivå att:

- andelen odisputerade lärare som redovisades i självvärderingen var hög (bland de högsta i landet).

I rapporten *Granskning av utbildningarna i historia* (2008:47 R) tas också upp att det av underlaget av döma fanns oklarheter beträffande hur examinationen går till. Kursplanernas formuleringar är alltför allmänna och otydliga.

Bedömaregruppen önskade även få information om hur den nyligen påbörjade forskarutbildningen läggs upp. Forskarutbildningen vid Karlstads universitet är dock nystartad och har därför formellt sett inte ingått i granskningen.

Bedömning

När det gäller andelen disputerade lärare fick bedömaregruppen en tillfredsställande förklaring. Siffrorna i självvärderingens tabeller är felaktiga. Anvisningarna har missuppfattats, och några (odisputerade) lärare som medverkar i lärarutbildningens praktisk-pedagogiska kurser har tagits med. Dessutom har den adjunkt som stod för stora delar av undervisningen nu tagit ut sin doktorsexamen (disputerad var han redan hösten 2007). Enligt uppgift är nu andelen disputerade på A- och B-kursen i närheten av 90 procent. Det kan vidare tilläggas att professorn i ämnet under året avslutar ett forskningsprojekt och därför är planerad att delta aktivare i utbildningen på grundnivå och avancerad nivå. Sedan 2007 har man även tillsvidareanställt en docent. Ett par i kollegiet står också i begrepp att ansöka om docentur.

Beträffande examinationen kvarstår bedömaregruppens invändningar. Utbildningsledningen förklarade sig ha förståelse för kritiken. Bristerna kommer att åtgärdas och kursplanernas formuleringar göras tydligare.

Karlstads universitet har hittills, trots sin status som universitet saknat egen forskarutbildning i ämnet historia men har under flera år förberett en sådan satsning. Nu har man startat en forskarutbildning och beviljats en forskarskola i samarbete med Högskolan Dalarna inom ramen för det så kallade lärarlyftet, som syftar till att utbilda lärare i skolvärlden till licentiatnivå. Genom denna satsning och samarbetet med Högskolan Dalarna har universitetet påbörjat en forskarutbildning som lovar gott inför framtiden. Det är uppenbart att lärargruppen känner berättigad entusiasm över de möjligheter som detta erbjuder. Karlstads universitet och Högskolan Dalarna förenas bland annat i forskningsinriktningarna kring lärande och regional utveckling i vid mening, vilket ger synergieffekter.

Lärarna framstår som i hög grad forskningsintresserade och forskningsaktiva. Miljön är dock liten. För att forskarutbildningen ska få tillräcklig kvali-

tet finner bedömaregruppen det nödvändigt att universitetet satsar resurser för att göra den större.

Malmö högskola

Skäl till fördjupad granskning

De skäl till fördjupad granskning som anges i Högskoleverkets *Beslut om fördjupade granskningar av utbildningarna i historia* är att för utbildningen på grundnivå och avancerad nivå visar underlaget gällande år 2007 att:

- en stor andel av lärarna på utbildningen på grundnivå är visstidsanställda och odisputerade,
- varken docent eller professor undervisar på den avancerade nivån.

I rapporten *Granskning av utbildningarna i historia* (2008:47 R) uppges även att man i framtiden bör säkra progressionen mellan magister- och masterutbildningen.

Bedömning

På utbildningen på grundnivå har lärarsituationen förbättrats avsevärt sedan 2007. Från 2008 deltar professorn i utbildningen även på denna nivå. Från och med innevarande termin (våren 2009) återinträder även två tjänstlediga tillsvidareanställda lektorer, varav den ena är docent. Det finns alltså nu två docenter på denna nivå. En av de undervisande doktoranderna har disputerat och i september väntas ytterligare en doktorand disputeras.

Bedömaregruppens intryck är att den undervisning som bedrivs av doktoranderna i huvudsak fungerar väl. Dock bör man för framtiden se upp med att den undervisning som läggs på doktoranderna inte är allt för tung och att doktorandernas undervisning inte i allt för hög grad består av breda översiktskurser utan istället gärna ligger i anslutning till avhandlingsämnet. Det är också viktigt att doktoranderna har erforderlig pedagogisk utbildning innan de börjar undervisa.

Detta till trots bör högskolan vara uppmärksam på att den grundläggande utbildningen i fortsättningen inte dräneras på erfarna lärare och kontinuiteten och kvaliteten på undervisningen blir lidande. Ett påtagligt problem som måste uppmärksammas i detta sammanhang framkom vid den fördjupade granskningen: undervisningstätheten på de grundläggande kurserna är låg. På den första terminen har studenterna lärarledd undervisning endast fyra timmar per vecka, vilket är klart mindre än på de flesta andra lärosäten och inte kan betraktas som acceptabelt. Slutsatsen att detta kan ha ett samband med den höga andelen forskningstid som lärarna har ligger nära till hands, och om detta skulle vara fallet innebär det att lärarnas forskningstid betalas med att man skär ned på den undervisning studenterna får.

Vid platsbesöket framkom tveksamheter för vad som gäller vid examination. Bedömarna rekommenderar att man preciserar kraven vid examinationerna och överväger rimligheten i omfattningen av bruket av hemtentamina.

Även på avancerad nivå har situationen förbättrats när det gäller bemaningen. Från och med år 2009 har den docent som var tjänstledig under 2007 återträtt i tjänst. Även professorn undervisar innevarande termin på avancerad nivå. Det minskade söktrycket på den tidigare D-kursen och utvecklingen på masterutbildningen kräver inte fler lärarresurser.

Trots avsaknaden av examinationsrätt för doktorsexamen finns en forskarutbildning i samarbete med den nationella forskarskolan i Lund och ett väl fungerande doktorandseminarium. Det bidrar på ett positivt sätt till forskningsmiljön i historia. Lärarna är också aktiva forskare själva.